VII. évfolyam. Pécs, 1879. márczius 15-én. 11-ik szám.

Előfizetési dij: Postán vagy Pécsett házhoz küldve: egész évre 5 ft., félévre 2 frt. 50 kr., negyed évre 1 ft. 25 kr. egyes szám 10 kr. Megjelenik minden szombaton. Egyes számok kaphatók Weidinger N. könyvkeresk. (Széchényi tér).

PÉCSI FIGYELŐ.

Hirdetések ára: Egy öt-hasábos petit sor egyszeri megjelenéséért 8 krt többszöri megjelenésnél árleengedés adatik. Minden hirdetés után 30 kr. bélyeg dij fizetendő. A nyilt tér 1 petit sora 10 kr. A hirdetési dij előre fizetendő.

Szerkesztői iroda: Ferencziek utczája 22.sz.I emelet. Kéziratok vissza nem küldetnek

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők. Előfizethetni helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városházi épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, és Fesztl Károly úr könyvkötő üzletében, Király utca (nemzeti casinó épület), valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kiadó hivatal: Taizs Mihály nyomdájában Majláth-tér 2. szám alatt.

Márczius 15-ike és még valami.

„Nagyapáink ősapáink
Mig egy század elhaladt
Nem tevének annyit, mint mi
Huszonnégy óra alatt.“

Igy énekelt nemzeti szabadságunk legszabadabb szellemü lantosa 1848. márczius 15-én, midőn a magyar ifjuság az ismeretes „Mit kiván a magyar nemzet“ czimü 12 pontba foglalt programmját, azon nagyszerü fellépésével, mely történetünk lapjain e nevezet alatt „Márczius 15-ike“ örökre halhatatlan helyet foglal el, — megvalósitotta. — Azóta e nap a nemzet szent emlékünnepévé lőn, — ép úgy mint a keresztényeknél a megváltás isteni munkájának megdicsőitése, a feltámadás napja, — s valamint az első keresztények az üldöztetés napjaiban földalatti üregeikben is megülték ezen örömünnepet: úgy tett a magyar is akkor, midőn a nemzeti nagyságról készült diadalivek ledöltek, midőn a kettős kereszt, a három hegy és négy folyam országa darabokra lőn szaggatva, — a hazai romok közt, — az ádázhatalom körmei s az ármány kigyógyürüzetei közti vonaglásában is összegyülekezett, hogy a nemzeti kegyelet oltárára lerakja hódolata adóját. — Ki ne emlékezznék a pesti ifjakból alakult „sirvavigadók“ körére? az ifjakra, kiket férfiakká tett a helyzet és a honfi fájdalom, — az ifjakra, kik összegyültek e napon és — hallgattak.

Hallgattak, mert oly korszakban éltek, melyben a szótlan fájdalom s a néma türés illeti meg a férfit, — s a nemzet férfi volt.

Hallgattak, de hallgatásuk egy óriási protestatio volt a jogfosztó hatalom őrjöngései ellen, — nyugodtságuk békóba vert rettenetes nyugodtság vala.

Hallgattak, mert tudták, hogy a martyr sirjánál s egy igazaiból durva erőszakkal kivetkeztetett nemzet nyugodtságánál félelmesebb ellenfelet a zsarnokság nem ismer, — hallgattak, de nem felejtettek, — mert tudták, hogy hallgatni: erény és okosság; — feledni: butaság és bün!..

Igy folyt le 12 szomorú esztendő — fél örökkévalóság, — mialatt a nemzet geniusa virrasztott a politikai dermedtség halotti vánkosánál.

De nem halt meg a leányzó, csak aluvék.

Jött az 1860-ik év.

A szabadság szelleme kiszabadult 12 évi rozsdás békóiból s istenalkotta jogainak érvényesitésére ismét sorompóba lépett élethalálharczot vivni nyomorult elnyomójával.

A világosság hadat izent a sötétségnek.

A kényuralom rettentő óriása saját súlya alatt roskadozott.

Ugyanazon szellem, mely Európa többi népeit megragadta, szélvész gyorsasággal terjedt el hazánkban is.

Ismét a főváros ifjusága ragadta meg a zászlót, mely a nemzet ujjászületését vala jelentendő.

Ismét a főváros ifjusága emelte nemzeti feltámadási ünneppé márczius 15-ét!...

A történetiró tiszte, előadni az eseményeket, mik miatt a dolgok uj rende nem szilárdulhatott meg.

Mi csak alkalmat vettünk a mult feletti rövid elmefuttatás után a jelenről nevezetesen a magyar ifjuság jelenéről magyar nemzeti politikai és társadalmi szempontból beszélni.

Eddig láttuk, hogy nagy nemzeti mozgalmaknak előhirnöke mindenkor az ifjuság mozgalma volt.

A magyar ifjuságnak mindenkor volt elég fenkölt szelleme, nagy tettekre hevülni, — s elég akaratereje, a nagy tetteket véghez vinni.

Ma már ennek majdnem ellenkezőjét tapasztaljuk magánál a fővárosi ifjuságnál is, mely pedig csak nemrég a keleti politika elleni tüntetésével, — mely fellépését a nemzet osztatlan tetszése kisérte, — megmutatta, hogy képességgel bir a magyar ifjuság vezérlő befolyású első szülöttje lenni.

S most nem tagadhatjuk el, meglepett a hir, hogy a budapesti ifjuság egy, noha csak kis része udvari ünnepély rendezéséről gondoskodik, mig a másik rész a nemzeti kegyelet oltárán áldozik.

E tény a magyar ifjuság megszakadásáról tanuskodik.

Tehát a lángoló lelkesedés, melynél mult korszakok gyujtának világot, — egy szerény mécsessé zsugorodott össze.

S ez is csak az ország szivében pislog még — a végtagok, — a vidék életjelt sem ád magáról.

Valóban ha vidéki városaink ifjúságának, — mint testületnek — mert tisztelet az egyes kivételeknek — szellemi életét tanulmányozzuk, megdöbbenve kell felkiáltanunk: Lesz-e gyümőlcs a fán, melynek nincs virága?

E szomoru jelenséget bizonyitani szükségtelen. Ki a magyar ifjuság mostani szellemi és társadalmi állására egy futó tekintetet vet, be fogja látni, hogy nem álomban beszélünk. Feladatunk e baj szülő okát kikeresni. — Konstatiroztuk a betegséget, — meg kell határoznunk a diagnosist is.

Ha figyelemmel lapoztátok át a történelmet s a nemzetek felvirágozása és hanyatlása okairól gyüjtöttetek magatoknak adatokat, — úgy azon meggyőződésre kell jutnotok, hogy a politikai közélet és a családélet közt oly szerves összefüggés van, hogy egyiknek hanyatlása a másikét kérlelhetlenül vonja maga után, — s gyakran csak nagyon csekély forduló pont választja el az enervált kort az erélyes, — a kicsinységekbe merülőt a teremtő, — az eszmeszegényt a vállalkozó, — és a megvesztegetettet az erényesebb kortól, — látni fogtok időszakot, melyen túl a külerőszak hozzájárulása nélkül az államot a társadalom, — a törvényeket a közerkölcs rontja, — a közerkölcsöt pedig a családi élet sülyeszti; — látni fogtok nemzedéket, melynek eltünésével az ipar hanyatlásnak indul, — a szellem ruganyosságát veszti, a tudomány a lángészszel mindgyérebben találkozik, — s csak a bünök statisztikája szaporodik, — és csak az aljasságtóli iszony szelidül. — Semmi szenvedély a rajongástól az önzésig, semmi érdek a haza eszméjétől a birtok eszméjéig, — semmi ösztön a függetlenségi vágytól a jóllakhatási vágyig, — semmi szokás, semmi erkölcs a hittől a törvényekig a közérzelemtől a családérzelemig nem birja magát fentartani.

S ha találtok ilyen kort a népek történetében, hasonlitsátok azt össze közéletünkkel. —

Nézzetek szét az országban, — s különösen a vidéki városokban, s látni fogjátok, hogy a szivós, ruganyos, egymás felé siető s összefolyó erők, melyek a nemzeti és a társadalmi érdekek pulsatióját tanusitanák, — teljesen hiányoznak. — A családok közt az anyagi hitel s az erkölcsi bizalom alapjában van megingatva. A bevégzetlenség, mely a törvényhozás működését 10 éven keresztül átlengi, átszürődött a társadalom rétegeibe is.

A kormány nemzetellenes közgazdasági politikája a tönk szélére juttatta az államot, — az állam anyagi nyomorba sülyeszté a társadalmat.

Midőn a megélhetés létfeltételeinek előteremtéséről van szó, — kinek van akkor ideje a szellemi emelkedésről gondolkodni?

Soha a magyar faj, — mint ilyen, nagyobb veszélyben nem volt, mint ma; a 10 év alatt készült törvények legnagyobb része fejsze volt, — mely életereit vágta el.

Az állam és társadalom ezen lethargiája, mely megmételyezte a családéletet, ragadta meg úgy látszik az ifjuság lelkét is.

Pedig ma, midőn minden féreg, mely fejét felemelheti, a magyar faj létérdekeit igyekszik szétrágni, — ma inkább mint valaha szükség van, hogy különösen a magyar ifjuság, vagyis a jövendő Magyarország ne hanyagolja el nemzeti emlékeit s őrizze meg nemzeti eseményeit.

Mi azt hisszük, hogy a magyar ifjuság ismét fel fog ébredni.

Mi azt hisszük, hogy elődeinek örökségét sértetlenül fogja hagyni az utókorra, s nem lesz hütelen nemzeti hagyományaihoz. Nem szeretnők megérni, ha csalatkoznunk kellene!

— **A katholikus püspökök** értekezletükön egyhangulag határozottan oda nyilatkoztak, hogy a magyar nyelvnek az elemi iskolákban kötelező tantárgyként való behozatalát minden tekintetben czélszerünek és szükségesnek tartják s e véleményüket a közoktatási miniszternek is tudomására hozták.

— **A máramarosmegyei romá**nok felterjesztést szerkesztettek a miniszteriumhoz, melyben azon arroganczia ellen tiltakozva, hogy a püspökök és főpópák a nép nevében szóltak, s annak köpenyével takarták önző czélzataikat, a magyar nyelv kötelező behozatalaért folyamodnak a népiskolákba.

— **Hajdu-Böszörményben Bó**dogh Albert függetlenségi pártit nagy lelkesedéssel egyhangulag megválasztották képviselőül.

— **Az országgyülési függet**lenségi párt értekezletén a berlini szerződés beczikkelyezéséről szóló tjavaslatot vette tárgyalás alá és a pártnak e kérdésben követendő eljárást megállapitotta.

— **A magyar kormány meg**hatalmazottai Bécsbe érkeztek s az osztrák kollégákkal már meg is kezdették a tárgyalásokat Szerbiával való kereskedelmi viszonyaink szabályozása iránt.

— **A minisztertanács határo**zata folytán az igazságügyminiszterium jelenleg oly törvényjavaslaton dolgozik, mely szerint az osztrák-magyar bank jelzálog hitelosztálya által élvezett összes kiváltságok a magyar földhitelintézetre is kiterjesztendő lesznek.

— **Az igazságügyminiszte**riumban, az iránt folynak tárgyalások, mint lehetne a pénzüzérek magánváltóit, a magánkötelezvényeket, az uzsorásokat és kézi zálogra kölcsönzőket helyes kulcs szerint megadóztatni. E munkálatot a pénzügyminiszterium felkérésére végzik az igazságügynél, de kérdés még, hogy sikeres módot tudnak-e találni.

— **A magyar delegácció hadü**gyi albizottsága a hadügyminiszter 1879-iki előirányzatából, az osztrákalbizottsága

TÁRCZA.

Mosolyra . . .

Mosolyra köny borul,
A dalra némaság;
Keblünk szent éjelén
Bánat derenghet át.

A multban élt öröm
Nem tér elénk soha . . .
Elszáll, miként a nyár
Bűbája, illata.

Jövőnk reménye, haj,
Csak álomkép marad,
S az ébredés után
Eloszlik . . . szétszakad.

Mi boldogitni bir,
Csupán csak a jelen;
Öleld ezt — s megtudod
Mi üdvöt rejt a menny.

Siess örölni hat,
Mig mosolyg jelened;
Ne busulj a jövőn
S ne sirj a mult felett!

Paal Gyula.

Sokszor hallottad már..

Sokszor hallottad már, s im elmondom újra,
Hogy régóta s mindig forróbban szeretlek . . .
Te vagy napjaimnak boldogító álma,
S tündöklő csillagja minden éjjelemnek.

Orczámból, szememből néma vallomásban
Olyan melegen szólt a szerelem hozzád . . .
És te, oh kegyetlen, most is oly hideg vagy.
Mint mikor e lángot kebelembe oltád.

Hogyha tudsz érezni szép lelkedhez méltón,
Oh engedj szivednek rejtekébe látnom . . .
Hadd éledjen újra bennem a reménység,
Vagy — haljon ki véle földi boldogságom!

Kissfaludy Béni.

Budapesti levél.

Budapest, 1879. márcz. 11.

(A szinház, a nagyok iskolája. A német múzsa hanyatlása. Müélvezet, bárány és majom. A magyar múzsa négy papnői. Soldosné, a magyar fülemüle. Svobodáné. Fischer Friczi. Dualismus. A négerek és „Tom bátya sátra.“ Képviselőházi botrányok.)

Valamely nép müveltségének legnagyobb előmozditója a szinház. A nagyok ezen iskolája sikeresebb eszköz a nyelv és irodalom terjesztésére, mint a legdrákóibb miniszteri rendelet. Mit nem tett például a népszinház a magyarositásért a fővárosban és különösen a Józsefvárosban? . . .

Midőn a magyar múzsa mindig jobban-jobban elfoglalja az őt illető helyet, addig a német múzsa hanyatlik, azaz nem is hanyatlik már, hanem haldoklik. Két német „szinház“ van Budapesten, de mindkettőben a nyilvánosság kizárásával tartatnak az előadások. A nagyobb — gyapjuutczai — múzsatemplom igazgatósága szinházát az egész világ müvészei találkozó helyévé teszi. Itt szerepeltek franczia, amerikai, angol, olasz, orosz, spanyol, néger szinészek . . . de mind hiába! A négerek kivételével egy müvész sem volt képes közönségünket több estvére a szinházba vonni. — A kisebb — herminatéri — szinház élén Feld Zsigmond ügyes szakértő igazgató állt. Ő mindent elkövetett, hogy legyőzve a mostoha körülményeket, szoktassa a fővárosi közönséget megint a német szinpadra; emberfölötti erővel harczolt az égig tornyosuló akadályok ellen: de végre ő is belenut az örökös deficzitbe és visszalépett a csatatérről.

Ennek minden haz: fi szivből örvend; mert ha ily kitünő müvezető, mint Feld, lemondani köteles a reményről, akkor másnak még kevésbé sikerülend zöld ágra jutni. És ez nagyon természetes! A fővárosi közönség, mely a népszinművet oly kedvesen, oly utánozhatlanul láthatja képviselni Soldosné által, a drámát és operát pedig a nemzeti szinházban jeles erők által: nem érezheti magát többé jól a kis német múzsabódékban, még akkor sem, ha — mint a mult farsangban — a müélvezeten (?!) kivül bárány- és majomnyereményekre tehet szert. *)

Ámbár a galanteria tiltja a férfiunak a hölgyek koráról beszélni, mégis áthágom e tilalmat ezuttal s azt állitom, hogy a magyar múzsa mind a négy neme már nem — — — igen fiatal papnők által van képviselve. Igy a dráma Sz. Prielle Cornélia, az opera N. Benza Ida, a népszinmü B. Soldosné Luijza és a táncz Rotter Irma által. A legszomorubb pedig az, hogy még eddig nem találkozott, ki őket egyik vagy másik téren pótolni tudná. Azért tartsa az Isten őket még soká, hogy még ötven év mulva is képviselhessék a magyar múzsát! Mily fiatalnak, szépnek látszik Prielle Cornélia a „47. §.“-ben, mily kedvesen játszik „Fourchambault“-ban. Ki mondaná, hogy ez ugyanazon Prielle, kiről már 1846-ban elismerőleg irtak a lapok?! — Vagy mily tündéri könnyedséggel lebeg a szinpadon keresztül, lábaival alig érve a deszkákat, Rotter Irma k. a. mint „Sylvia“? Ha valósulna a hir, hogy a ballerina assoluta nyugdijaztatni fog, akkor Rotter Irma bizonyosan csak rövid ideig fog távol maradni a szinháztól, és csakhamar fog megint visszahivatni: mert ő nélkülözhetlen. Igaz, hogy a második ballerina, Weiner Julia kedves, szeretetre méltó, szép, fiatal alak, jó tánczosnő is, de még sokat kell tanulnia, mig Rotter Irmát képes lesz méltóan pótolni.

A népszinházban Soldosné Luijza az egyedüli mágnes, mely a közönséget oda vonzza. Ha Soldosné játszik, tele a ház, ha pedig Soldosné nem játszik, nagyobbrészt üres. Egy időig a kis Gerőfiné lábikráit csudálta a publikum „Niniss“-ben; de ő is elment Igy most Soldosné egymaga tartozik Rákossynak tele kassát csinálni. Es Soldosné, tudva az értékét, ezt tartja jelszavául: „És ne legyen más Istened kivülem!“ A mily nehezen elhatározta a „Kornevilli harangok“ (Serpolette) előadására, oly annyira megkedvelte e szerepet; minden héten danolja azt legalább kétszer. Hiába, nitimur in vetitum! épen azért, mert a sajtó annyiszor hangoztatta, hogy e szerep, melyben Szigligetiné babért aratott, nem Soldosnénak való: megmutatja az ellenkezőt és — — — sikerrel! Szigligetiné előnye volt szépsége és fiatalsága, de Soldosné oly érzelemmel, oly kedvesen danol, hogy a hallgató — ezáltal egészen elfoglalva semmi másra nem ügyel.

Szerdán fog Svobodáné-Fischer Friczi asszony „Kapitány kisasszony“ operetteben a népszinházban szerepelni. Ezen hölgy, ki magyar születésü, de tizenhat éves korától fogva (most körülbelül 33—34 éves) mindig külföldön volt, első rangu operette-énekesnő. Most csak jótékony czélra játszik, de ha tetszeni fog, akkor szándékozik a népszinház tagja lenni. Svobodáné majdnem biztosan számit a közönség tetszésére; pedig mily nehéz, a Soldosné által elkényeztetett publikumnak tetszeni! Jelenleg az egész világon nincs szinpad, melynek Soldosnénkhoz hasonló ereje lenne. Vannak hires szinésznők, énekesnők, népdalnők, de csak egy él, kiben mindez oly tökéletesen egyesitve van: és ez a magyar fülemüle, Soldosné Luijza. Ezen itélet nem a magyar chauvinismus kifolyása, nem! ezt külföldi szakértők hozták! És lajtáninneni testvéreink is büszkeséggel emlékeznek az „osztrák-magyar“ müvésznőről.

Osztrák testvéreink e részben igen eredetiek. Ha egy magyar világhirre tesz szert, akkor közlönyeik azonnal előállanak és hangsulyozva a dualismust, reklamálják azt osztrák-magyarnak; ha pedig egy osztrák dicsőséget arat, akkor büszkén szólnak az osztrák müvész vagy müvésznőről. Liszt Ferenczet, Soldosnét, Munkácsy Mihályt osztrák-magyaroknak nevezik, a „Neue Freie Presse“ magyarfaló lap ez utóbbit pláne „osztrák“ festőnek üdvözlé; sőt még a „Kincsem“ lovat is osztrák-magyar paripának nevezték. De egy bécsi lapnak sem jutott eszébe, a Gallmeyert, a hires „Peppit“ osztrák-magyar „Sängerin“-nek mondani, és mily dühösek lettek volna, ha a magyar lapok őt osztrák-magyarnak reklamálták volna! Hjah, paraszt, az megint más! Hála Istennek, a magyar nem szorul ily fogásokra, mert nagy emberekben nem szenved hiányt. —

Levelem elején mondtam, hogy a publikum kiváncsiságból megnézte többször a gyapjuutczai német szinházban szereplő négereket. És érdemes is volt megnézni: hogy ezen fekete, vastag ajku, kondor haju emberek, kik legnagyobb része még rabságban született, mily élethiven adják elő a szerepüket! A rabság hivői Amerikában mindig azt állitották, hogy a négerek nem képesek a müvelődésre. Jarret és Palmer társasága ezt megczáfolja. Emberek, kik oly rövid idő alatt tanultak angolul, francziául és németül irni, olvasni és beszélni, — — jogosan megérdemelték a szabadságot, melynek védelmében a nemesszivü Lincoln Ábrahám elesett. „Tom bátya sátra“ ez a darab czime, melyet a négerek itt játszották. Már elhagytak bennünket, de a jövő héten ujra visszajönnek tiz előadásra. Budapest tetszik nekik, különösen a sugárut élénken emlékezteti őket New-York utjaira (avenne). —

„Les extrêmes se touchent!“ A szinházból áttérek a képviselőházra. Ámbár pardon! nem alkalmaztam jól a franczia közmondást; szinház és képviselőház között nincs különbség: itt is, ott is játszanak komédiát! Vagy talán nem? Ugron és Szapáry, Német és Tisza, Csanády és Tisza, Tisza és Ghiczy közti jelenetek az utolsó ülésekben — — — nem voltak komédiák? — — — Azon jelenetek, melyek a 8-iki és 12-iki ülésben előfordultak, szinházi — — — bocsánat! parlamenti skandalumnak nevezhetők. Ezeket pedig az excellentiás urak idézték elő szombaton a pénzügyér, ki Ugronna

*) (A német szinház minden látogatója kapott t. i. a mult farsangon a belépti jegyen kivül egy sorsjegyet, melylyel az előadás után rendezett huzáson nyereményre tehetett szert, mely majom- vagy bárányból állott. Oh Shakespeare!)

gal megegyezőleg 5.440,000 frtot törült. Az 1878-iki előirányzatból Márkus előadó 3.000,000 törlését inditványozta. A bizottság a hadügyminiszter felszólalására a törlési inditványt elvetette, mire Markus az előadói tisztről lemondott s igy az 1878-ik előirányzatra nézve Hegedüs Sándor fog mint előadó szerepelni, a ki el is vállal, meg is szavaz mindent. A bizottság ugyan a három milliót csak azon feltétellel szavazta meg, hogy a hadügyminiszter ne tegyen beruházásokat. És ha mégis tesz? No hát akkor majd utólagosan póthitelt kér és akár mérget vehet rá, hogy a magyar delegáczió megszavazza utólagosan azt, a mit előlegesen meg tagadott.

— **A tiszavidéki képviselők** értekezletén a közlekedési miniszterium államtitkára érinté, hogy Paleocapa Péter veleneczei épitési főigazgató és európai hirü mérnök már 1846-ban részletesen kifejté, hogy a Tiszaszabályozás elfogadott módja szerint Szegedet előbb-utóbb nagy veszélyek fenyegetik. Mindezt tudta a kormány, tudta, hogy Szegedet 1876-ban csak a lakósok példátlan erélye mentette meg. — Tolnay Lajos, a m. államvasutak igazgatója, — mint az „Egyértés“ irja; — a szegedi kiállitás alkalmával szakszerüen szemle alá vette Szeged gátrendszerét és felhivás nélkül egy emlékiratban kifejté Szegednek mulhatlanul bekövetkező elpusztulása indokait, ha ugyan még idején nem segitenek a bajon. — Ezen emlékiratot Tisza Kálmán egyszerüen félre tette. — Ez mutatja a lelkiismeretesség fokát, melylyel a kormány az ország ügyeit gondozza, mit neki a legnagyobb magyar város, mit neki az egész magyarság, hadd pusztuljon, hisz amúgy sem illik be a bosnyák politikába.

— **Tisza Kálmán a márczius** 13-ki képviselőházi ülésen a teljesen jogosult vádak és szemrehányások ellenében úgy védekezett, hogy ő nem tudhatta, hogy vihar is lesz, hogy ő óhajtja ugyan, hogy Magyarországnak legyen olyan kormánya, mely rendelkezhessék a szél felett is, mely az elementumokkal szemben is tudna provideálni és több ily badar éleczekkel. — Bizony pedig az ő kötelessége volt, úgy provideálni, hogy egy nagyobb vihar se idézze elő a szegedi vészt és mivel nem providiált és az ország erejét pusztitja és bosnyák hadjáratokra forditja, azért bőven kiérdemelte már a magyar Herosztrat dicsőségét.

— **Az országgyülési függetlenségi párt** értekezletén elhatározta, hogy a közoktatási költségvetésnél a vallásszabadság, a kötelező polgári házasság behozatala és az alapitványok közjogi kérdésének megoldása s azok kezeléséről a budgetszerü számadásnak elrendelése iránt inditványt fog a ház elé terjeszteni. Továbbá a polgári iskolákról szóló törvénynek módositását, a középtanodákról szóló törvény körüli számos visszaélések megszüntetését s a miniszter által követett rendszernek nyilvántartását sürgetni fogja a párt.

— **Katonabeszállásolási pótadóval** kivánja a belügyminiszter boldogitani a megyéket és e részbeni törvényjavaslatát be is terjeszté. — Ezen adó azok kártalanitására forditandó, a mely községek és lakósok a beszállásolással terheltetnek, részben pedig laktanyák épitésére is fogna szolgálni. Ezen pótadó a maximális mértékben kivetve 2,200.000 frtot, a minimális mértékben ennek felét tenné, és adókulcsul az egyenes államadó szolgál az általános jövedelmi pótadó és fényüzési adó kivételével, de úgy, hogy leginkább a házadót terhelje.

— **Az osztályok előadóiból** alakult központi bizottság tárgyalás alá vette a berlini szerződés beczikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot s azt a kilencz osztály véleménye alapján egyhangulag, a részleteknél a „tudomásul vétetvén“ szavak kihagyásával elfogadta. Előadóul Perényi Zsigmond b. választatott. Ekkép tehát sem tudomásul nem veszi, sem helyben nem hagyja, hanem azért mégis beczikkelyezi!

Országgyülés.

A képviselőház márczius 6-iki ülésén a pénzügyminiszterium költségvetése tárgyaltatott minden nevezetesebb vita nélkül. Az ülés főbb mozanata Simonyi Ernő és Helfy Ignácz beszéde.

A márczius 7-iki ülés, melyen a pénzügyminiszterium költségvetésének tárgyalása befejeztett kissé megélénkült a vita. Szólt az „állam erdők czimének Gyurgyik Gyula; — a bányászat és pénzverésnek gömöri Szontagh Pál Stoll Károly, Gyurgyik és a miniszter; — az „állam nyomdánál“ Orbán Balázs mutatta, miként pazarol a kormány még e téren is, ugyan ő szólt hasonló szellemben az államjószági bérleteknél is; a kataszternél Stoll Károly tartott egy hosszú beszédet. —

A közlekedési miniszterium költségvetésének tárgyalásánál Törs Kálmán pártunk jeles fiatal tagja volt az első szónok. Meleg szavakkal ecsetelte Tisza völgy nagy veszedelmét, a ház nagy figyelemmel hallgatta s a miniszter megigérte, hogy a veszély elhárítására mindent meg fog tenni. — Széll György a Tisza szabályozat ügyében határozati javaslatot adott be melyet a ház elfogadott.

A martius 8-iki ülésen a közlekedési miniszterium költségvetése tárgyalásánál Csanády Sándor, Péchy Tamás, Ivánka Imre és Hieronymi államtitkár, beszéltek A kérvények tárgyalásánál, nevezetesen a kis üstben való pálinka főzés érdekében beadott kérvény tárgyalásánál Ugron Akos adott be a kérvényi bizottság javaslata ellen modositványt, melynek pártolására Ugron Gábor modott egy a szönyegen forgó ügyet minden oldalárol felölelő tárgyilagos szakbeszédet megakarván győzni a pénzügyminisztert és a kormány pártot, hogy javaslatukkal tönkre fogják tenni a székelyföld, már ugy is elszegényedett népét.

Beszéde által a pénzügyminiszter kihiva érezvén magát azon mindenesetre nem parlamentaris kifejezéssel támadta meg: hogy Ugron nagy hangjával és gesztikuláczió jával őt meg nem rettenti, s midőn erre a megtámadott képviselő az felelte, hogy valamint ő végig hallgatja a pénzügyminiszter hebegését hazafiú kötelességből, úgy a pénzügyminiszter is tartozik őt meghallgatni hivatalos kötelességből, — az elnök kinek csengetyüjéből mindig hiányzik a nyelv, ha a jobboldal parlamentaris illetlenségeit kell rendre utasitani, — most Ugront, mert magát védelmezte — utasitá rendre.

A márczius 10-iki ülésén a közlekedési miniszterium költségvetésének tárgyalásánál Helfy Ignácz szakszerü, alapos beszédében a vasutak csoportositásának kerdésével foglalkozott s egy enquête kiküldését inditványozt. A kőutak kérdésénél Gál Endre kormánypárti inditványt nyujtott be az iránt, hogy a kormány inditsa meg a tárgyalásokat az uzi és gyimesi ut folytatásának kiépitése iránt. Tiszának ez nem tettszett s szavazásra kerülvén a sor, midőn látta hogy a szavazási gép nincs rendben cselhez fordult. Ő, kinek ellenzéki korában s tán azóta is összes törvény is-

---

mig hozzá szólt, hátat forditott, és hétfőn a kormányelnök, ki a házszabályok ellenére akart szólni.

Buchbinder Miksa.

Nézetek a fényüzésről.

„Sopronból.“

Két lejtőn halad korunk szelleme; és az a sajátságos, hogy mig ez egyiken folyvást az eredetiség sik talajára iparkodik lejutni, addig a másikon maholnap kulminál. Az életelveknek ésszerü okokra fektetése s azoknak a körülmények és a lehetőség okos megegyeztetése szerinti valósitása; a társadalmi helyzet igényeinek a nemzetgazdászati elvek, illetve a takarékossági törvények szem előtt tartásával való kielégitése — mindenesetre olyan irány, mely legbiztosabban vezethet kit-kit a boldogság birtokába; és tagadhatlan, hogy ennek részint az érzékeny csalódások és keserü tapasztalások, részint az egyenes életbölcseség ujabb időben is olyan becset, tekintélyt szereztek, miszerint joggal lehet hinni ama fölény és általánosság bekövetkezését, melyet a másik irány felett kivivand. Szükséges is, hogy diadalra jusson ama felett, melynek elve: a fény, a nagyszerüség, imponállás a látszatnak, ingatag alapra épitett vagy az alapot teljesen nélkülöző nagyság és tündöklés. Igaz ugyan, hogy külömbözők a nézetek is a szerint, a mint eloszlanak a boldogság fogalmának meghatározásában, némelyek alapos egyszerüség, mások a látszat iránti hódolás által látják azt elérhetőnek; azaz, mig némelyek oda törekszenek, hogy az egyszerü életviszonyok által támasztott igényeknek könnyebben eszközölhető betöltéséből nyerjenek megelégedést, találjanak nyugalmat és örömet; addig mások magas illuziókat lebegtetnek vágyaik elött, melyeknek elérése képezné boldogságukat; de az lehető nem lévén, megelégesznek a feltületességgel is, melynélfogva legalább a látszatban megközelitik óhajtásaik czélját a nélkül, hogy háborgatná őket szegényebb, sokszor igen silány való tudata.

Valóban nagy hatalmat vivott ki a látszat az emberek életében s az „azt mondják“, ez a gazdátlan szózat ezrek szelleme és gondolkodása felett zörgeti rabláncait; pedig legtöbbször igazságtalan, mert éles fegyverei: az előitéletek rendesen nem keresnek érveket, és nem vizsgálják az indokokat, melyek egy vagy más körülményt sokszor igazolhatnának, s a közvéleménynek igazság és alap nélküli és semmiképen nem indokolható rögtön itéletét megszégyenithetnék; de azért zsarnoki hatalma él és uralkodik' s áldozatait megköveteli.

Ha azt állitjuk, hogy a fényüzés is, — származása és fejlődésére nézve a látszatra, majd az előitéletekre, mint indító okokra vezethető vissza, talán sokak nézetével, véleményével jövünk ellentétbe, kik csupán az egyéni véralkatot, az ujra meg ujra születő vágyakat s talán tekintélyes mérvben a hiuságot tartandják végokaul a korunkban oly veszélyesen elharapózott fényüzésnek. Ezt mi sem tagadjuk ugyan egészen, a mennyiben a feltünni vágyás és hiuság többé-kevésé mindenkinek tulajdona, vagy inkább gyengéje; ezek pedig a kielégitetésük, ápoltatásuk iránti követelésben vajmi szigorunak sőt néha oly hataimasok is, miszerint az egyén többi szellemi tulajdonainak háttérbe szoritásával, azok fejlődésének rovására, minden összhangzás nélküli — torzkinövésekké fajulnak. De ha tekintjük, hogy a feltünési vágynak és hiuságnak fentartó, tápláló eleme épen abban a hatásban van, melyet nyilvánulásuk eszközeivel, tárgyaival a látszatra és előitéletekre gyakorolni képesek s a mely mindenkor gyönyörködtetőleg tükrözik vissza annak kutforrására, ugy kell ismernünk, hogy a fényüzés, a hiuságnak és feltünni vágyásnak ama diadalából vette származását, melyben őket a látszat részesité, tehát: a külső tényező kedvező közremüködéséből; el kell ismernünk, hogy táplálkozása, illetve növekedése mindenkor kivülröl történik, hogy igényeinek betöltésére, azok sokszoritására mindig ama tetszés és dicsőség által ösztönöztetik, melyet a látszat előtt, az előiléletekkel szemben kivivnia sikerül; — nem kevesebb befolyással birván erre ama psychologiai igazság is, miszerint az emberi lélek kifogyhatalan a vágyakban; egyiknek betöltése szüli a másikat és pedig fokozatosan nagyobbat a szerint, a mint annak kivitelére, az előbbinek betöltése lehetőséget, vagy ennek valószinüségét biztositja. Szükséges is, hogy vágyak legyenek, mert azok nélkül könnyen kétségbe vonhatnók az emberiség magasabb rendeltetését, s az élet nem lenne más, mint az ideiglenes lét muló gyertyafénye, s remény nélküli küzdés hazája. Kell, hogy legyen fényüzés is, a mely magasabb — aesthetikai izlésünkről tesz tanubizonyságot, azt kimivelni van hivatva, egyuttal eszközölni, hogy az emberi észszel párosult ügyesség müvészetté emelkedésének ut nyittasék, sőt egyszóval igazolni azt, hogy az ember csakugyan bir olyan képességgel, melynélfogva a természet anyagözönét ujra teremtheti; azaz saját kényelmére alkalmassá, izlésének, kivánatának megfelelővé idomithatja.

Különös azonban, hogy az emberiség ebbeli hivatását oly mérvben fogta fel, miszerint a második teremtés munkájánál tanusitott tulságos buzgalmában egészen elfeledi azt, hogy egyoldalusága mily roppant hézagokat idéz elő a fejlődés és boldogságra törekvés más irány utain annál fogva, mert minden képességét, tehetségét a már-már kulmináló fenyüzés emelésére összpontositja. A józan ész bölcs számitásait téves okoskodásokkal meghamisitva kész anyagi jólétét is feldulni, sőt az erszények asz-kórját, e rémitő epidemiát, ennek aggasztó gyötrelmeit érezni; a vészes felhők összetornyosulását: a tönkrejutás keserves momentumát bevárva, kész a nélkülözést, az ebből eredő mindenféle kellemetlenségeket, nem ritkán a diogenesi tengődés, vagy talán az éhezés kinjait is szenvedni: csakhogy siralmas áldozatait meghozhassa a fényüzés oltárának emésztő gyehennájára ama pillanatnyi dicsőségért, melyet látszatban, a pusztitó tüz fényénél kiérdemelni remél. Üres dicsőség! melynek teremtője a tékozlás, gyümölcse a nyomor. S mégis mennyien rajongnak utána s keresik benne a boldogság, a jólét és megelégedés virágait; pedig nem található fel ott az, mit az egyszerü életnek, az erényes szorgalom és szerény munkaság hivatvák megalkotni — az igazi boldogság.

Az a kérdés merül föl tehát, hogy miképen lehetne az előitéletek igazságtalan birálatait kikerülve, határt szabni a fényüzés zabolátlanságának? Mindenbaj gyógyitásánál oda szoktak a gyógykezelők működni, hogy az azt elő idéző ok megszüntettessék. Itt a baj általánosan az egész társadalom szervezetét, illetőleg szellemét támadta meg és rongálja, azért az önsegélyt, vagy inkább a kölcsönös ellenhatás elvét és gyakorlatát alkalmazva a legbiztosabb sikerét reméllhetjük látni a betegség orvoslásának. Mindenek előtt el kell oltani a gyehenna tüzét, és ha elhisszük, hogy a fényüzés külsőleg táplálkozik, mi könnyebb akkor, mint táplálékát megvonva leszoritani a hiuságot és feltünési vágyat a diadalok téreiről, a mi pedig ugy leend eszközölhető, ha az erkölcsi tulajdonoknak és egyéni előnyöknek nagyobb jelentőséget, magasabb értékét számitva, nem a tárgyak s fényüzési czikkek sokaságában vagy azok realis értékében iparkodunk a személyes érdemet feltalálni és ismerni, hanem módot és alkalmat nyujtunk annak bebizonyitására, hogy a szép lélek legszebb tulajdona az egyszerüség és nem szorul becsének emelése czéljából gyarló eszközökre.

Kalma István.

Külföld.

Az orosz trónörökös fogságban. Bécsi hirek szerint Pétervárott legközelebb rendkivüli dolgok mentek végbe. Olyan hirek vannak forgalomban, melyek tényleges alapja eddig kiderithető nem volt. A legmérsékeltebb verzió szerint a trónörökös-nagyherczeg márczius 4-én délelött meglátogatta atyját Sándor czárt. A trónörökös azonban, mielött atyjához bejutott, hosszabb ideig antisambriozni volt kénytelen mert a czár épen néhány miniszterével értekezett. Végre bebocsáttatván a tronörökös, mintegy háromnegyed óráig értekezett minden más szemtanu nélkül attyával. Azután nagyon izgatottan távozott a palótából és haza sietett. A czár viszont rögtön magához hivatta a palotában levő miniszereket, s remegve az izgatottságtól és halálsápadtan közölte velők, hogy az állam érdekében sürgetően szükségesnek tartja, hogy a trónökös, kit a legheveseb módon felforgató tendenciákkal vádolt, azonnal felügyelet alá helyeztessék és valamely várba szállittassék. Csak nagy ügyelgyel bajjal, — igy állitja a fáma — lehetett a rettenetesen felizgatott czárt arra birni, hogy fia ellen enyhébb rendszabályokat alkalmazzon. Igy azután a trónlyokat alkalmazzon. Igy azután a trónörököst nem szállitották el Szent Pétervárról s a czár megelégedett azzal, hogy Adelberg gróf utján azt a parancsot küldte a trónörökösnek, hogy további rendeletig palotájából távozni nem szabad s hogy fogolynak tekintse magát a palotában.

A nagyherczeg memorandumot fogadott el, melyet hozzá nihilista-körök intéztek a Sziberiába küldött tanulók felszabaditásáért; ezt, valamint több kormányzóság nemesi gyülésének föliratát, alkotmány megadása ügyében terjesztette most pártfogólag a czár elé. Mily szóváltás folyt le ezután a czár és tronörökös között, azt sürü fátyol boritja; annyi bizonyos, hogy a czár szörnyen megharagudott, amiért hogy az ő kedves fiaeskája, a „minden oroszok“ jövendőbeli czárja a nihilistákkal meri összeszürni a levet s — horribile dictu! — alkotmányért petitionál...

A tronörökös „kaszárnyaáristomban“ sinli vakmerőségét; a fejedelmi apa és fiu összettüzése fölött pedig csak a mindenhová elható szabadság eszméje üli diadalát, mely im a fehér czár trónját saját fia személyében ingatja már.

Németországban „a vér és vas embere“ ép oly szerencsétlen a német parlamenttel, — mint a czár az ő kedves koronaörökösével. — A birodalmi tanács az ugynevezett szájkosár törvényjavaslatot, mely a képviselői szólásszabadság ellen volt irányozva, s melynek elfogadásához Bismarck nagy reményt kötött — hosszú és makacs vita után elvetette.

Olaszországban a viszonyok sehogy sem tudnak megszilárdulni, — a képviselőház heterogen elemeiből nem képes egy kompact többség alakulni. A Depretis miniszterium bukása bizonyos.

Spanyolországban az eddigi kabinet tényleg már megbukott, — s a gyenge gyermek-király ide-oda kapkod s nem tudja, kinek tanácsát fogadja el. Canovas — de Castillot már senki sem akarja, Martinez Camprostól és Serranotól pedig a király fél s nem bizik bennük. E szerencsétlen országban úgy látszik ujra katastropha van készülőben.

Az ujjá született francia köztársaságban a legujabban lefolyt részletes miniszterválság, mely Mercére belügyminiszter lemondásával végződött, azt mutatja, hogy itt már oly kormány, mely a régi császári traditióktól nem tud megválni, mely egyes párttöredékek kedvében jár el, s előitéletektől hagyja magát befolyásolni, visszaretten az erélyes actiótól, s elavult rendszereket akar fentartani, — többé e szabad nemzet élén meg nem állhat.

Say Leon pénzügyér bukását is kilátásba helyezik; s valószinüen eddig már Waddington sorsa is eldőlt, ki a május 16-iki kormány vád alá helyezését kabinetkérdésnek tekinti. Az ez ügyben kiküldött enquête-bizottság már elkészült javaslatával s azt a tegnapelőtti (márczius 13-iki) ülésben mutatta be a parlamentnek. Tárgyalásánál kemény tusa lesz, s az eredmény fogja megmutatni, hogy Franczia-ország bel- és külpolitikája, a 92-ik konvent, vagy pedig a Dufaure politikához hasonlit-e inkább. — Az előjelek nem rosszak. Az igazságügyminiszter *a bayonnei törvényszék elnökét egy bonapartikus büntetésbeni részvétért perbe fogatta.* — Grévy elnök aláirta az amnesztia rendeletet 161 személy részére, kik 1871-ben a commune felkelésben részt vettek.

Angolország és Sir Ali örököse Jakhub kháu között valószinüen kiegyezés jő létre.

Törökországgal az ujonan megkezdett alkudozások a konventió kötésére vonatkozólag ismét meghiusultak. Leghitelesebb forrásokból eredő tudósitások szerint a porta egész határozottsággal azt követeli, jelelné ki Ausztria bármikorra is a határidőt, melynek elteltével Bosniát és Herczegovinát pacifikálva visszaengedi. Ami Novi-Bazár megszállását illeti, ebbe a török kormány ugy akar beleegyezni, ha az osztrák okkupáló csapatoknak megfelelő számu török katonaság is egyidejüleg megszállhatja, Andrássy azonban, mint Bécsből márcz. 11-ről jelentik — ez alapon alkudozni nem akar s monarchiánk konstantinápolyi nagykövetjét a tárgyalások beszüntetésére utasitotta. — A mesebeli farkas is ilyen formán tett a báránynyal.

A szegedi veszedelem.

Szeged, a legnagyobb és legmagyarabb alföldi város, az alföldi ipar és gazdaság forgalmi központja, romokban hever!

Mult kedden a kora reggeli órákban a védők megfeszitett munkáját legyőzte az elemek egyesült hatalma. A roppant viztömeg, mely mintegy 80 ezer holdnyi területen eddig is óriási erővel nyomta a védsáncokat, most felkorbácsoltatva a hirtelen támadt széltől, átszakitotta az alföldi vasut melletti töltést s őrült sebességgel rohant a városra. A gátszakadás reggeli 3 órakor történt, négykor már egész Szeged uszott s hatkor a házak omladoztak s összetört butordarabok közt halottak usztak a vizen. Minden utczából csatorna lett. — Délfelé a gyufagyár felrobbant és egy mészgyár is kigyult. A rémület és nyomor leirhatlan, — a kár kiszámithatalan. A szegedi veszedelem előtt Algyő, Tápé és Dorozsma virágzó magyar községek lettek a pusztitó ár áldozatai. A nyomor enyhitésére mindenütt, hova a rémhirt a táviró elvitte, gyüjtést rendeznek. A kormány 40 ezer és a főváros 15 ezer forint segélyt küldött azonnal. Városunk polgármestere is felhivja a polgárságot adakozásra. Lapunk szerkesztősége is elfogad s nyilvánosan nyugtat bármily csekély összeget.

Polgárok! A testvéri szeretet, a honfiui kötelesség érzete kéri tőletek a gyors és mentő áldozatokat, adakozzatok!

*

Az árviz Baranyát is fenyegeti.

A mai árvizvészes napokban jó lesz nekünk is megemlékezni, hogy 1827. junius 9.én egy nagy eső a stayer hegyekben levő nagy havat hirtelen megolvasztván, a Dráva oly nagyra nőtt, hogy a töltést a Lankának nevezett pontnál 50 ölnyire elszakitván, betört Baranyamegyébe, — s utját a feketeviz medrének véve, több mint 70 falu határán pusztitott, — s a lakosság hat héten keresztül nem térhetett vissza összerongált hajlékába. Tudvalevőleg a jelen évben is a steyer havasokban 6 öl magas hó van. Ha az időváltozás szeszélye e roppant tömeget ismét rohamosan találná megolvasztani, a fent emlitett szerencsétlenség ujra, — még pedig nagyobb mérvben fogna beállni, — mert a jelenlegi, mintegy 200 ölnyi töltés oly rongált állapotban van, hogy középszerü áradásnak sem birna ellenállni, — tehát videant consuli nequid detrimenti respublicam capiat!

Apróságok.

A nagyváradi püspökök. Van ilyen kettő az egyik oláh, a másik latin katholikus. Ezekröl azt irja a „Pesti Hirlap“ és pedig az elsőröl Pável Mihályról, hogy derék uri ember, ki a biblia mellett a kártyát nagy áhittattal szokta forgatni, a mi különben nem bün, ellenben hogy jó magyar hazafi, az oláh püspökben kitünő keresztény virtus. Kapta pedig erkölcsös Olteanu örökségét a választások körül Erdélyben kifejtett érdemeinek jutalmazásaként, a mint azt a miniszter neki előre megigérte volt azon feltétel alatt, hogy mindent elkövet a kormányjelöltek mellett. Meg is cselekedett püspöki megyéjében mindent, mi tőle tellett, hogy kedves legyen az Ur Isten és Tisza Kálmán elött, a siker koronázta törekvéseit, mert arról a vidékről pogány, vagy eretnek képviselő nem szaporitja az ellenzéket. Megérdemelte tehát az előléptetést és meg is kapta. Isten éltesse sokáig.

A másik nagyváradi püspök historiája czifrább.

Uri család ivadéka ül a püspöki széken több esztendő óta. Nevét a schematismusból mindenki tudhatja, nincs ok elhallgatni: Lipovniczkynak hivják. A méltóságos ur igen conservativ nézetü férfiu s a választásokig a a Tiszapártnak s e párt kultuszminiszterének, Trefort urnak nem volt meleg barátja. Sőt unokaöcscse, Lipovniczky Sándor, kit ő választatott meg, tagja a Senynyeista oppozicziónak. Most ezen ur szigoru kormánypárti; a transsubstantiatió megtörtént.

Egy szavazat most nagyon sokat ér, hogy mennyit, azt következő eset szerint ki lehet számitani.

A nagyváradi püspök uradalmai között van egy tizezer holdas, azt a püspök kiadta haszonbérbe unokaöcscsének harmincz esztendőre, ki fizetni tartozik tőle 15,000,

mond tizenötezer forintot, vagyis holdankint egy frt. ötven krajczár árendát. Valóban jutányos bérlet, minő ma már kevés van Magyarországon. Ezen üzlet a választások előtt köttetett, hanem az a bibéje, hogy a miniszter aláirásán felül, még a legfelsőbb kegyur, a király jóváhagyására is szorul, ki azonban a kultuszminiszter előterjesztése szerint szokta aláirni az actát. Bővebb magyarázat fölösleges; elég tudnunk, hogy a kultuszminiszter a helybenhagyó fel-terjesztést megcsinálta. a szabadelvü párt egy kerületet nyert az ellenzéktől, Tisza egy örökre hü mamelukkal többet számit a képviselőházban, miniszter és püspök jó barátok lettek, de a király a szerződést még nem hagyta jóvá.

Még nem.

És hogy mért nem, azt is elbeszéljük.

A püspöki javak hosszabb bérbeadása, vagy megterheltetése és elidegenitése a káptalan és az érsek véleményes jelentésével terjesztetik fel a kormánynak. Ezen bölcs intézkedés többnyire formalitás, de néha van gyakorlati jelentősége is. A nagyváradi káptalan nem akart ellenkezni a püspökkel, de teljesen még sem fojtotta el aggodalmait. Ugy tett, mint az országgyüles a felirattal. Az érsek, az sem akart összeveszni a püspökkel, ő is szemet hunyt, de csak az egyik szemét csukta be, a másikkal integetett a kormánynak, hogy azt a szerződést még sem kellene elfogadni. A kormány persze süket volt, vak volt, a kortespolitika, hogy megnyerje a püspököt meg az unokaöcsését, szivesen predára bocsátotta az egyházi urodalmat. Hanem a méltóságos püspöki kar neszét vette a dolognak, suttogott, fejét csoválta s minthogy az Urnak útai rejtettek, ezek valamelyikén a király figyelmeztetve lőn a kabinetjében fekvő szerződés épen nem kifogástalan tartalmára.

Az alkotmányos király a kultuszminiszter felterjesztését mellőzve, a szerződést azon utasitással küldte vissza, hogy azt az összes minisztertanács vegye tárgyalás alá s tegyen ujra jelentést.

A felség korrekt viselte magát.

Mit fog tenni a minisztertanács? Ha Tiszának tetszik tizezer hold katholikus egyházi javakat zálogba adhat potom áron a parlamenti taktik politika kedvéért. De tán mégsem arra valók az egyházi javak hogy pártczélokra elpotyáztassanak?

Bizony nem, mert azok templomokra, iskolákra, szegényeknek, árváknak, kultuszra és kulturára szánvák, s püspököknek adományoztatnak él tfogytiglan, nem pedig unokaöcsesöknek, nagybáttyaik halála utáni haszonélvezetre.

Ezt tartsa figyelemben a minsztertanács. S ne higyje, hogy a mit a kormány sutytyomban cselekszik, nem jön a nyilvánosságra, mert bizony a tyuk is kaparja. (E czikk elolvasásánál önkénytelenül is felötlött a pécsi püspöki javakhoz tartozó mohácsi szigeti birtoknak hosszu időre eszközölt kibérlése, mi a volt püspök Dr. Kovács Zsigmond idejében mindenesetre utóda kárára történt meg és helybenhagyást is nyert, noha akkor is már hire volt, hogy Kovács veszprémi püspök lesz.

*

Egy nőt pofon ütni!

Egy tisztességes nőt, kit az ember megsértett, ki a sértés ellen az egyetlen eszközzel védi magát, mely rendelkezésére áll: pofon ütni! Van-e ennél alávalóbb, brutálisabb dolog a világon?

Megtette a mult héten egy boltoslegény. Megszólitott este a váczi-utczán egy tisztességes asszonyt oly ajánlattal, minőket a félvilág hölgyei szoktak kapni és elfogadni. A nő „szemtelennek" nevezte a támadót. Ez arczul ütötte.

És mi lesz büntetése? Tán elitélik pár forintnyi birságra.

A törvény alig is tehet egyebet. A társadalom feladata az ily gaztetteket megfenyiteni, ezzel akarják elütni az ily szégyeletes állapotot.

De ez nem igaz, mert igen is a törvénynek kell gondoskodni arról, hogy az ily és hasonló kihágások sulyosabban fenyittessenek, nem pedig kevés pénzbirsággal, vagy értékét vesztett hatalmaskodási dijjal, — mit a kormány csak azért tart fen, hogy az efajta pereket is a bélyeg tekintetéből fejős tehenekké tehesse.

Addig is oly biró, ki nemes feladatát és hivatását érzi, tudja ily esetekben mi a teendője, sajnos, hogy ily birót már most nappal is lámpással kell keresni.

Közelből mondhatunk akárhány esetet, melyekben a birói itélet még inkább felbátoritja az elvetemülteket, sem hogy visszariasztaná a sérelmektől.

Egyet a sok közül felemlittünk.

Egy pécsi háztulajdonosnő, özvegye egy 1848. év előtt már polgári oklevelet birt pécsi polgárnak saját házában szóval is tettel is bántalmaztatott egy szemtelenül betolakodott Csaszlau vagy Jungbunczlauból ide szakadt sehonnai által.

A biró nagy kegyelmesen elitélte a bünöst 20 osztrák bankó forint pénzbirságra, és a perköltségekben, miket oly kegyelmesen szabott meg birói ollójával, hogy felperesnek bélyeg és tanudijbani készpénzkiadásait sem fedezik. — És a fellebbezés sem használ ilyenkor, mert most már a felső biróságoknál is csak morzsolják le a pereket, mint akár a gép a csöves kukoriczát.

Bizony szomoru dolog és nyomorult állapot az, midőn a törvény és a biróságok nem adnak teljes elégtételt az ily sérelmeknél.

*

A kassa-oderburgi vasut ügyében a „Magyar Jogász" a következőket irja:

A kassa-oderburgi vasuti kártéritési ügyben a közlekedési miniszteriumnak egyik tanácsosa, Záhorszkyról azt állitotta nem rég a „P. H." hogy a kormányt félrevezette áljelentésekkel, miáltal Brüll, Deutsh, Taffler érdektársainak jogosulatlan igényeit érvényre juttatni törekedik. A „Pesti Hirlap" több számában megjelent s egy közhivatalnokot mindenesetre a legérzékenyebben compromittáló hason támadásokkal szemben nem védekezik a kormány, sem annak közege. Mi, kik a kérdéses hirlapi közleménynek nem szeretnénk hitelt adni, indittatva érezzük magunkat felhivni erre az ügyre a kormány figyelmét, minthogy különben kénytetve volnánk a már nyilvánosság elé jutott anyagnak jogi szellőztetésére tért nyitni lapunk hasábjain.

Ehhez még azt irja a „Pesti Hirlap:" készen állunk, közleményeinket bá mikor bebizonyitani és hogy különben erre hivatott oldalról a legközelebbi 48 óra alatt be fog nyujtatni a panasz a bünfenyitő törvényszéknél mindazok ellen, kik ez ügy részesei, s e feljelentés kétségkivül felderitendi mindazon törvénysértéseket, melyeket czikkeinkben fele ulitettünk. A per legérdekesebb mozzanatainak egyike bizonnyal azon egyéniségek névsora lesz, kik szolgálataikért „honorariumban" részesültek.

Pécsvárad vidéke, 1879. márcz. 2.

Egy magyar czimü egyletről akarok pár sorral megemlékezni és ez a „németbolyi olvasókör", — ezen czimet mutatja legalább a kifüggesztett tábla, noha annak további tartalma azután sült német. — Ott találtam a „Pester Journal", „Pester Lloyd", „Fünfkirchner", „Freimüthige" kultur közegeket, nem különben ezek méltó kiegészitéséül az Andrássy által az országos és birodalmi zacskóból hizlalt émelyitő „Kikerikit", — magyar lapra a legszorgosabb kutatás után sem akadtam. Ezt kelle Német-Bolyban tapasztalnom, mely pedig kezdeményezte a magyar nyelvnek az elemi iskolábani tanittatását s hol a felnőttek közt is igen sokan tudnak magyarul, mihez csak további gyakorlat kell, még is csupa német olvasmánynyal ezt aligha fogják elérni.

. . . . *a.*

New-York, febr. 18. 1879.

. . . . . Canada, északi szomszédunk, mely még angol főnhatóságnak örvend, jelenleg oly szerencsés, hogy alkirályául vagy kormányzójául Margnis of Lorm neveztetett ki, a kinek felesége Victoria királyné leánya. A kanadiak egy része büszke volt ily kékvérü kormányzóra; és midőn a nemes pár Kanadán partra lépett, ezen eseményt alattvalói örömének kifejezésére fényes ünnepélyekkel megülé. Azonban csakhamar következett a kijózanodás; a britt koronához oly közel álló pár királyi prätensiókkal lép fel. Lujza, a királyleány szeretne királyosdit játszani, és Lorm marquis, a tulajdonképi marquis, csak mint függeléke jő tekintetbe. Első sorban természetesen Anglia udvari életét kell Kanadában meghonositani, és hogy ezen magasztos czél eléressék, kibocsátják különféle középkori rendeleteket ruházatról, etiquettéről stb. melyeknél sem a kanadaiak demokrátikus jellemét, sem pedig az éjszakias éghajlatot tekintetbe nem veszik.

Kanada előbb-utóbb az Egyesült államok példáját követve, Angolországtól elszakadni fog. Ezen esetben kétségkivül köztársasági formát öltend. Angliának tehát óvakodni kell, a kanadaiakat gyakran a hűbérségi viszonyra és koronára emlékeztetni. Cseppek a sziklát is kivájják. Kicsinyes bántalmazások; támaszkodva oly előitéletekre, melyek a koronávali rokonságból leszármaztatnak, és melyeknél a népvéleményt tekintetbe nem veszik: a legrosszabb hatással lehetnek. Semmi esetre sem fogják a szeretetet Angliához öregbiteni!

A termékeny Victoria e hiu sarjadéka már kihivta a kanadaiak haragját. Már is érzik, hogy mily nevetséges, ha egy szabad nép egy királynénak hódol, kihez a leányok és asszonyok csak mezetlen karokkal és mélyen kimetszett ruhában közeledhetnek, mig az urak csak pontosan előirt nadrágban és czipőkben jelenhetnek meg az udvaron. A kanadai sajtó elég gúnyosan nyilatkozik ezen állapotokról; a Torontóban megjelenő „Telegramm," például, ezeket irja: „Azon „kormányzói rendelet, mely szerint oly „hölgyek, kik nem jelenhetnek meztelen „vállal az udvaron, orvosi bizonyitványnyal „tartoznak ellátva lenni, sokkal butább és „szemtelenebb, semhogy azt tovább türhetnők. Hogyha a montreali hölgyek ama „női szerénység és jellemönállóság csak „felével birnak, mely a kanadai hölgyek „tulajdonságát képezi: akkor ezen rendeletet figyelembe sem véve, egyszerüen „otthon fognak maradni. — Ezen kisérletek nem fogják demokratikus hazánk „régi jogait elrabolhatni, hanem aláásni „fogják a nép barátságos érzelmeit az új „főkormányzó és neje iránt is azt fogják „eredményezni, hogy épen a királyné veje „fogja lazitani a — Kanada s az anyaország közti — köteléket. Már minden loyalis „kanadai polgár sajnálja, hogy Lord Duf„ferin utóda a királyné veje lett. Ha hi„vatalos idejét ily ostobaságokkal akarja „tölteni, akkor jobb ha az minél rövi„debbre szabassék!". . . . .

Angolországnak van ugyan szabad sajtója, de ily nyelv mégis szokatlan lesz a királyleányka előtt. —

Dr. Buchbinder S.

Törvényszéki csarnok.

A lefolyt héten előadott polgári perek.

Amon Miklósné felperesnek, Amon József és neje alperesek ellen birtokba helyezés iránt. — Kovándi Mihály felperesnek, özv. Khim Margit alperes ellen birtokba helyezés és járulékai iránt. — Osztarlag Erzsébet felperesnek, Bock József alperes ellen apaság megállapitása és járulékai iránt. — Póka János és Póka Boris felperesnek, özv: Kaszás Istvánné mint gyám és Kaszás István alperesek ellen tulajdonjog és járulékai megitélése iránt. — Bátor György felperesnek, özv: Bátor Pálné és társai ellen örökrész megitélése iránt. — Nagy Ferencz felperesnek, Biró Zsuzsa és társai alperesek ellen tulajdonjog megitélése iránt. — Özv. Miklós Józsefné felperesnek, Banó Ferencz alperes ellen, birtokközösség megszüntetése iránt.

Büntető ügyekben tartatik. Március 18-án Pollák József magyarszéki lakós csalási büntettel vádolt elleni bünügyben végtárgyalás. — Lisuza József, Csinner János és Frey János nagy hajmási lakós több rendbeli betörés tolvajlással vádoltak bünügyében kir. táblai itélet kihirdetés. — Szekeres József és Kis Szabó József karancsi lakosok sulyos testi sértéssel vádoltak bünügyében kir. táblai itélet hirdetés. — Kanyek Mária és Gerger (schmarr) Magdolna albertfalui lakos gyujtogatással vádolt bünügyében végtárgyalás. — Március 19. Pápa József csuzai lakós életveszélyes fenyegetéssel vádolt elleni bünügyben végtárgyalás. — Szalai János garéi lakós ellenszegülés és végrehajtó tettleges bántalmazásával vádolt elleni bünügyben kir. táblai itélet kihirdetés. — Rósa Illés bodai lakós birói zártöréssel és sikkasztással vádolt elleni bünügyben végtárgyalás. — Március 21. Benkovics Mihály és neje pécsi lakósok birói zártöréssel vádolt elleni bünügyben kir. táblai itélet kihirdetés. — Krausz Bálint, Fischer György Fischer Györgyné léptói lakósok csalás és birói zártöréssel vádoltak elleni bünügyben végtárgyalás Peti Samu és Peti (Mózsa) Péter oszrói lakósok okmány hamisitással vádoltak bünügyében végtárgyalás.

Különfélék.

— *A Szegedi vizkárosultak javára e* hó 13 án előadott jótékonyczélu előadás 12 ft 14 krt jövedelmezett felülfizettek: Wiener 1 ft, Nendtvich Jenő 20 krt., Ruvald Ilona 1 ft, Kiss József 2 ft, N. N. 10 krt. — Összesen 4 ft 30 kr. és igy az összes bevétel 16 ft 44 krt tesz, mely összeg a városi pénztárba a többi gyüjteményekhez lett áttéve.

— *A székesfehérvári orsz. kiállitás* érdekében müködő pécsi baranyamegyei kiállitási bizottság f. hó 16-án (vasárnap) délután 3 órakor a város házának közgyülési nagy termében gyülést tart, melyre a bizottság tagjai s a jelentkezett kiállitók ezennel meghivatnak. Ugyanezen alkalommal a kiállitásban való részvételt illető jelentkezések is elfogadtatnak. A pécsi és. baranyai kiállitási bizottság elnöksége.

— *A szinházi műsorban „Hinkó a* hóhér legény" van mára kitűzve Tőkés Emilia asszony jutalomjátékául. Reméljük, hogy szinházunk e közkedvességü alakját közönségünk megérdemlett pártolásban fogja részesiteni. — Ugyancsak közönségünk figyelmébe ajánljuk a héttői és keddi előadást a mikor is E. Dékány Róza asszony fog mint vendég fellépni a „Kornevilli harangok"-ban, és a csütörtökit, melyben ugyan ő a Fatiniczában fog fellépni.

— *Szinházi ujdonság. Záray Károly* lapuk volt belmunkatársától legközelebb „A mi rezervistáink Boszniában" czimü népszinmü kerül előadásra a mi szinpadunkon. A darabnak — mint halljuk — az egész bosnyák occupacció csak háttérül szolgál, mely előtt igy igen érdekes mecében többek közt a jelenlegi társadalmi és politikai kérdések is érintve vannak. Kivánnunk a szerzőnek sok, tapsot, a szinigazgatónak pedig zsufolt házat.

— *(Hymen.) Ertl Ignácz volt pécsi* jelenleg ujvidéki törvényszéki jegyző eljegyezte magának Rippl Eleonora kisasszonyt Ujvidéken. Sok szerencsét kivánunk a boldog párnak.

— *A pécsi zeneegylet holnap vasárnap,* marczius 16-án d. u. 4 órakor saját termében (Széchényi tér Örtzen-féle házban) tartja meg 2 kamarai hangversenyét, melynek műsorozata a következő. 1. Hatos 2 hegedűre, mély hegedűre, gordonkára és 2 kürtre Beethoven-től [81. mű] előadjak Jaksch, Baldini, Rzimek, Zoller, Smola és Forst urak. 2. a) A köny" dal Rubinstein A-tól, b) 2 dal „Scheffel sákkingeni trombitásai"ból Riedel Armin-tól, énekli Jeszenszky Sarolta urhölgy. 3. Sonata [appassionata] zongorára Beethoven-től [57. mű] előadja Tennzmann-né urhölgy. 4. Harmas zongorara, Klarinettra és gordonkára Beethoventől [11. mű] előadjak Preuss, Beran és Zoller urak. Jegyek elore valthatók e hangversenyhez Valentin K. ur könyv- és zenemükereskedésében

— *Szerencsétlen halál. Ha jól tudjuk,* vasutaknál törvény és szabályok rendelik, hogy a pályaudvaroknak horisontal fekvéssel kell birniok, ennek daczára a pécsbányatelepi pályaudvar annyira lejt, hogy a vasuti igazgatóság, nehogy a vaggonok önmaguktól utra keljenek, egy semmi szabályzattal nem menthető eljárást kénytelen követni, t. i. egy nagy dorongot fektet keresztül a sineken. Ezen eljárasnak lett áldozata a napokban Mauer Károly bányatelepi vasuti fékező, ki midőn a fékező dorongot rendeltetése helyére a kocsik elé akarta tolni, azt az ideje előtt meginditott mozdony széttörvén, egyik darabját oly erővel vágta a szerencsétlenhez, hogy az néhány órai vonaglás után kimult.

— *(Betörés.) Tegnap éjjel Präger N.* Teréz és irgalmas utcza sarkán levő szabó üzletébe ismeretlen tettesek a bolt ajtó egyik táblájának kimetszésével betörtek, s különféle ruhanemüek eltolvajlása után odább álltak.

— *Adóvégrehajtások ingatlan javakra* lettek ismét jó nagy csomóval elrendelve a legközelebb tartott pécsvárosi közigazgatási bizottsági ülésben. A korábban már elrendelt végrehajtások már az árverés szakáig jutottak, azonban — egy árverelő sem találkozott a kitüzött házakra és más ingatlanokra. — Egy fegyelmi feljelentésből kitünt, hogy az adóvégrehajtó tiz nappal a kitüzött határidő előtt tartott meg egy árverést ingóságokra. — Már a főt. pécsi káptalan is belejutott a renitensek közé. — Községi pótadóban lefoglaltak bicsérdi majorságában 100 db. anyabirkát bárányal együtt, ezek árverésére márczius 23. van kitüzve, ha ugyan addig nem egyenlitené ki eme tartozást.

— *Érdekes mutatványok. Schneider* Emil brassói utazó tanár városunkba érkezett és hétfőn márczius 17-én a hattyuteremben oly mutatványokat rendez, melyek e módon városunkban még nem lettek bemutatva s melyek annyiban különböznek az egyszerü ködfátyol képektől, hogy az azokat előállitó négyszeres Heliostat a gyönyörü táj és más képeket akkora nagyságban tünteti elő, a minőt csak a terem nagysága megenged és pedig Drummond-féle fény mellett. mely hydro-oxigen gáz által a közönség szemei előtt a tanár saját találmánya szerint fejlesztetik, mutat továbbá naprendszerünkre vonatkozó csillagászati képeket, mythologiai szobrokat, *városunkból néhány részletet,* miket Exner fényképész e czélra készitett. — Az előadás végén Exner Károly fényképész az 5000 stearin-gyertya fényerejét megközelitő Schneider-féle Drummond fény mellett megkisérli az egész néző közönséget lefényképezni. — Ajánljuk e mutatványokat közönségünk figyelmébe.

— *A kiewi legutóbbi események alkalmával* egyik házban, melyben a rendőrség razziát tartott nihilistákra, lakott Gersefeld orosz tábornok tizennyolcz éves szép leánya Midőn a rendőrök és a ház lakói között összeütközésre került a sor, a tábornok leánya volt az első, ki egy revolverrel először lött a rendőrökre. Később egy szuronydöfés által megsebesitve. elfogatott. A rendőrségre vezettetvén, a főnökhöz igy szólt: „Most csak egy rendőrt lőttem meg, de ezentúl titeket mint a veszett ebeket fogunk lelőni".

— *Két pör egy kurta báli ruháért.* Bécsben a farsang alatt egy ügyvéd neje maga vásárolta meg külön a szükséges selymet, az egyik első divatteremben készitendő ruhájához. A ruha elkészülvén és felpróbáltatván, az urnő ugy találta, hogy arra aligha lett több mint $20\frac{1}{2}$ méter selyem felhasználva, s különösen az uszály hosszával nem volt semmikép megelégedve. A viszály mely erre a divatterem tulajdonosnője és a megrendelő közt kitört, végre is a férj ügyvédi irodájába hatolt el — egy pör alakjában melynek folyamán szakértői szemle konstatálta a ruha teljes szétszedése és felmérése után, hogy csak 15 méter lett a 20-ból a ruhára forditva. Ennek alapján a sikkasztás miatt indittatott meg a bünper mely a napokban dől el.

— *Érdekes szini előadás Jövő szombaton* Mar. 22-én szinre kerül, egy megyénkbeli 48 honvéd tollából ki Guyon hadtesténél szolgált. A „Hunyadi Huszárok" (ostorosok) czimü az önvédelmi harcz korszakából meritett történelmi népszinmü, részént az akkori divó nép és csatadalokkal, részint Dr. Mutsenbaher tanár néhány uj népdal szerzeményével. Ez előadás Bogyó Alajosnak, kinek itteni vendégjátékai befejezéshez közelgenek jutalomjátéka leend.

Szinház és művészet.

„Csecse Panna." Ha a darabot czime után kellene itélnünk, sok jót mondhatnánk „Csecse Panná"-ról. Legalább is egy kis meglepetést feltételez az, olynemüt, melyben egy-két csinos jelenet kárpótlást nyujt az egész gyarlóságáért. Csalódtunk! „Csecse Panna" eszünkbe juttatja a nyomoruságot, melyet az uj Magyarország egy hires nagy embere és még nagyobb irója egy korsóban felfedezett volt és „Nyomoruság a korsóban" czim alatt tárt fel a világnak. Tehát „Csecse Panna" is ilyen darab. Cselekménye nincs, meséje nincs; ennélfogva összefüggése sem lehet. Egy szóval a Kukuri- és Szennyescsárdában foly le; és a milyen a hely, olyan hangulata is. Már ennél is gyarlóbbak csak azok a német bohózatok lehetnek, melyek a müveletlenek megnevettetésére szolgálnak. A czimszerepben Hetényi Antónia alakoskodott, mert valódi alak a szerep értelme szerint nem lehetett. Bogyó Alajos a bojtárt adta és énekelte. Ő is hiába fáradozott. Breznay mint Donnerblitz Áron csapláros helyén volt és legtöbb mulatságot szerzett a nagy számu közönségnek. A többiek, ugy hiszszük, maguk is jobb szerettek volna más szinmüben vagy vigjátékban közremüködni ez este.

A „Kornevillei harangok" operette kedden már negyedszer adatott ezuttal zsúfolt házban és fokozott érdekeltsége mellett a karzatot és páholyokat is megtöltő közönségnek, ami nemcsak a mű kedvességét igazolja, hanem azt is, hogy előadása folyton sikerültebb s összevágóbb; — s tegyük hozzá, hogy gyorsabb, mert a nagy szünetek első izben főleg, kifáraszták a közönséget. A közremüködők mindig a régiek.

*

(Pécsi zeneegylet.) Ez egylet fáradhatatlan elnöke Valentin könyv- és müárus urnak sikerült az idénre is kieszközölnie a kamarai hangversenyeket. Az elsőt mult vasárnap tartották Mozart egy hegedü-szónátája, Beliczay lágy G vonónégyese, dalok és Schubert Forellen-ötösének előadásával. Mily örvendetes jelenség, hogy a nagy mesterek müveiben gyönyörködünk ismét alkalom nyilik; menyire jól esik minden müvelt embernek, midőn a zenemüvészet szív- és lélekviditó hangjait oly szép harmonia lánczolatában hallhatja. Habár rövid időre is, mindig egy szép világban képzeljük magunkat, melynek emlékei is szépek maradnak. Az előadást nagy és müvelt közönség hallgatta. Mozart szonátájának töredékét (A-dur) Schedel k. a. és Jaksch ur adták elő. Semmi sem oly nehéz a zenemüvészet terén, mint egy Mozart-féle mü előadása. A formai szépség páratlan egyesitője megköveteli a legcsekélyebb részletre is kiterjedő szigort az előadásban és minden apró jegy megfigyelését, érvényesitését. Ezt azért hozzuk fel, hogy ez irányban az együttes előadást is csak hosszu gyakorlat és kölcsönös megértés teheti valóban egyöntetüvé.

A Beliczay vonónégyese a kamarai zene szigoru kimértségének megfelelő módon van irva. Mindig érdekes, sohasem pedáns és mégis igazi kamarai zene. Való az is azonban, hogy felvett tételei nincsenek mindig következetesen feldolgozva, s igen nagyszámuak arra, hogy teljesen kimerittessenek; sokszor indokolatlanok az átmenetekben. E könnyen legyőzhető hibák ellensulyozására ott találjuk nála az izlést és nemességet gondolatban, hangszerelésben. Jaksch, Baldini, Zsimek és Zoller urak szépen és kegyelettel adták elő a hazai terméket. A négyes után Bors Anna k. a. dalokat énekelt bensőséggel s azzal a természetességgel, melyre őt meghiggadt szép hangja és jó iskolája annyira alkalmassá teszi. Végül Schubert ötöse következett, melyben az oroszlánrészt, akarjuk mondani a zongorarészt dr. Mutschenbacher szingazdagsággal és technikai tökélylyel játszta. Vele együtt közremüködtek Jaksch, Zsimek, dr. Haas és Zoller urak.

A második kamarai hangverseny holnap, vasárnap délutáni 4 órakor lesz.

Szini előadások sorozata.

F. hó 15-étől

Szombat: Tőkés Emilia asszony jutalmául „Hinkó a hóhérlegény." — Vasárnap: A Mellini-szinitársulat fellépte. — Hétfő: Erszényesné-Dékány Róza asszony 1-ső vendégjátékául „Kornevilli harangok." — Kedd: E. Dékány Róza assz. 2-ik vendégjátékául „Kornevilli harangok." — Szerda: A karszemélyzet jutalmául „Nagy apó." — Csütörtök: E. Dékány Róza vendégjátékául „Fatinitza." — Szombat: Bogyó Alajos jutalmául „Hunyadi huszárok."

IRODALOM.

A „Magyarország és a Nagyvilág" f. é. 10-ik számának tartalma: Szöveg: Tirnova. — Hector és Andromache. Az Ilászból. Költ. (Csengeri János.) — A szegény öreg La Force története. Parizsi életképek. (Ujváry Béla.) Vége. — Egy agg magyar szinész életéből. (Irta: Balogh István.) (Folyt.) — Teplicz. — Heine dalaiból. (Inczédy László.) — Másnap. [F. J.] — A vér. [„Strathmore."] Regény. [Irta: Quida.] VIII. folyt. — Beszéd a kicsi Borisról. [Petelei István.] — Az uj Budapestről. [F. J.] — A celluloid. — Szini és müvészeti szemle. [S. K.] — Távol te tőled. Költ. Somló Sandor. — Különtélék. — Sakkfeladv. — Képrejtvény. — Szerk. üzenetek. Rajzok: Tirnova. — Az uj Budapest. — Teplicz. — Más nap. Kiadja Budapesten az Athenaeum. Előfizetési ára egy évre 10 frt.

Uj zeneművek. Táborszky és Parsck zeneműkereskedésében megjelentek: Esső ábrándi magyar népdalok felett. 1. Repülj fecském ablakára. 2. Ezt a kerék erdőt járom én. Hegedűre zongorakisérettel szerzé Huber Károly. Ára 1 frt 50 kr.

A „Gazdasági mérnök" czimü népszerü gazdasági és műszaki folyóiratból megjelent az 5. szám a következő tartalommal: A magyar indigo növény (festő csülleng) termesztése. Pataky Jánostól. — Magyar mérnöki tervek és rajzok a párisi kiállitáson (IV.) Mojicsovics Vilmostól — Hat heti eső és az alacsövezett földek (1 ábrával) Duka Marczeltől. — Faraktárak biztositása arviz alkalmával (1 ábrával) Dolecsko Minálytól. — Irodalmi értesitő. — Szakegyesületek és társulatok működése. — Olvasóinkhoz. — Vegyes közlemények. (Gazdasági érdekeink. A székesfehérvári kiállitás. Miért vakosodik meg a szőlő faja? a lóhermagvak hamisitása. Az asphalt iparról. A czitromfa. Az épitési tanácsadó. Az indiai kender (az ú. n. juta.) — Hirdetések. — A „Gazdasági mérnök, melyet Gonda Béla müegyetemi m. tanár szerkeszt, megjelenik minden hó 1-én és 15-én két ivnyi tartalommal, igen csinos kiállitásban, rajzokkal illusztrálva. Előfizetési ára félévre 3 frt, egész évre 6 frt. Előfizetési ára félévre 3 frt, egész évre 6 frt. Előfizetések ez év elejétől folyton elfogadtatnak, a lap kiadó hivatalában Budapesten, Üllői-út 24.

A „Képes családi lapok" f. é. 10. füzetének tartalma: Az utolsó Botond. Beszély. Brankovics Györgytől. — Adrienne grófnő. Elbeszélés Méry-től. Forditotta Ujvajy Ferencz. (Vége.) — Sznem. Egy arab leány története. Vincenti Károlytól. (Folytatás). — Végzetes hóvihar. Elbeszélés nyugati Jovából. Fern Valentin-tól. — Egy pazarló nő vallomásai. — A fekete nő. Egy franczia tenyitőtörvényszéki hivatalnok iratsiból. Anthony V.-tól. — Paczka Ferencz. — A tengerparton. — Bretagnei rák-árusnő. — Az egyik, meg a másik. — A legyek — tökésitve. — Népszámláláskor. — Indiai madárfészkek. — A természetből. — Hasznos tudnivalók. — Különfélék. — Apróságok. Képek: Paczka Ferencz. A „Montmartrei hegedüs." A tengerparton. Bretagnei rák-árusnő. Az egyik, meg a másik. Utczai képek Serajevóból. A legyek — tökésitve. Népszámláláskor. Kiadja Mehner Vilmos Budapesten. Ára egy füzetnek 30 kr.

KÖZGAZDASÁG.

A szőllők jövedelméről.

II.

A tiszta jövedelem kiszámitása alapjául vesszük a földadó munkálatnál elfoga-

dott kataszteri holdat 1600 négyszeg öllel, mely amúgy is Pécsett régtől a törvényes térmérték és mindenek előtt kipuhatoljuk a pécsi viszonyok tekintetbe vételével a pécsi szőllők jövedelmezését.

Egy kataszteri holdon négy tőkét egy négyszegölre számitva, — ez volna általában a legjobb ültetési távolság — elfér 6400 tőke, azonban itt csak az ujabban rigolozott szőllők vannak sorban ültetve és a hegyi fekvés is a legtöbb helyen czélszerübbé teszi a sürübb ültetést, minél fogva egy holdra 9600 tőkét is lehet számitani, átlagosan tehát 8000 tőke jut egy holdra.

A helybeli hegyi tölgyfakaró elszolgál nyolcz évig, kell tehát, hogy minden nyolczadik évben ujjittassék, egy évre esik ennélfogva 1000 darab karó, melynek ára az utóbbi évek piaczi ára szerint kihordással 20 frt.

A pécsi szőllők trágyázása igen drága befektetés, a szőllők nagy része nem tür mást, mint marhatrágyát, mert a különben is tüzes talajt még inkább felhevitené, általában pedig csak is egészen érett portrágyát szabad használni, a beágyazott éretlen trágya a meleg talajban nem porladozik el, hanem lepénynyé sülve évekig fentartja magát egy csomóban, a mint ezt földforgatások alkalmával elégszer tapasztaltuk.

Pécsett aránylag kevés igás és szarvasmarha tartatik, a trágyának nagy az ára, mert nagy a szőllők terjedelme és a szántóföldek is megkivánják a maguk részét, még költségesebb a trágyának kifuvarozása, végre pedig az abba befektetett tőkét, mert várni kell, mig elporlott, csak a harmadik évben lehet tettleg a szőllőbe befektetni és igy az időközi kamatok is teherként szerepelnek.

A trágyázás költséges volta miatt itt általában nincs szokásban a szőllők rendszeres trágyázása, csak a lehetősebb gazdák teszik e munkát, azonban annak elmulasztása mindig megbosszulja magát nemcsak abban, hogy a termés kevesbedik, hanem abban is, hogy a gyengébb tőkék kivesznek, melyek helyét azután az itt szokásos kibujtással kell kipótolni. — Ezen bujtás vagy is döntéshez sok trágya kell és a mi a rendszeres trágyázás mulasztásával költség megkiméltetett, azt itt pótolni kell.

Általában egy tőkére minden harmadik évben három kilogramm trágyát számitanak egy évre tehát 1 kil. esik, azonban ennek csak felét véve fel számitásba 8000 tőkére évenkint kell 4000 kilog. trágya, vagy is 40 métermázsa. — Szőllőinkbe felhordásnál négy métermázsánál többet nem rakhat egy kocsi, kell tehát tiz kocsi fuvar. — Ennek ára a trágyával együtt 1 ft 30 kral tesz 13 frtot.

A szőllő munkára térve át, itt régebben 200 négyszegölet számitottak egy kapásra, azonban csak kivételesen, ha t. i. a föld előlegesen jó lett megmunkálva, kedvező időjárás, azaz eső után, és ha fiatal erőteljes munkásokat lehet kapni, végre ha a gazda mindig sarkukban áll, végzi az egy holdat 8 ember kapás többnyire 12 kell hozzá, átlagul tehát 10 kapás napszámot felvéve kell négy kapálásra, az itt nem divatos nyitás és befedés helyett kapálást véve fel 40 ember napszám, a metszés és karóverésre is kell 10 napszám, — a trágyázásra, vagy e helyett bujtás és döntésre évenkint 20 napszám, — szüretre 6 az évközbeni igazitások és más apróbb munkára 4 férfinapszám, összesen 80.

A férfinapszám a napok hosszasága és más körülmények szer[illegible] tozik 60 krtol—1 frtig, ehez járul 4—5 iteze munkás bor, átlag tehát a napszám 80 kr. a a bor 20 kr. = 1 frt, 80 férfinapszám ára tehát 80 frt.

Venyige behordás, gyomlálás, foglalás és kötözés, mit Pécsett asszonyok szoktak tenni, hárshéj kötelék és zsupszalma egy hold után tesz 16 frt 40 kr. költséget.

Szedőknek átlag egy holdra tekintetbe véve a termés külömböző menyiségére és e szerint a napszám magasságára átlag kell számitani 6 ftot.

Szüretkor élelmet szokás adni férfi és asszony napszámosnak ennek ára 4 ft 50 kr.

Trágyázásra vagy bujtások behordására asszony napszám kell átlag 35 — ezen munka a téli rövid napokra esvén 40 kral tesz 14 ftot.

Más apróbb kiadáson felül tehát az egy holdnak évi rendes művelési költsége 153 frt 90 kr.

Ezekhez járul még nagy esőzések után a lemosott földnek isméti felhordása, a földfogó árkok és medenczék tisztogatása, — a mennyiben szükségesnek mutatkozik érés előtt a tulnagy venyigék megrövidítése, és szüret előtt hordók kihordása és előkészitése, minél fogva az összes költséget 140 frtra tehetni, a mi inkább kevesebb, mint több a tettleges költségnél.

Ezen költséget pedig az évi átlagos terméssel csak kevés szőllő tériti meg. Erről a jövő számban.

GABONA ÁRAK

a f. é. márcz. hó 8-én tartott heti vásáron.

		I. oszt.		II. oszt.		III. oszt.
Búza 100 klg.	ft.	7.50	ft.	7.20	ft.	6.80
Kétszeres „ „	„	6.00	„	5.80	„	—.—
Rozs „ „	„	5.20	„	5.00	„	—.—
Árpa „ „	„	5.00	„	4.80	„	—.—
Zab „ „	„	5.20	„	5.10	„	—.—
Kukoricza	„	4.30	„	4.00	„	—.—
Hajdina 100 klg.	ft.	0.00				
Széna „ „	„	2.50				
Szalma „ „	„	1.00				

Nyilt-tér.*)

Fuvar-üzletemet

április hó 1-től **Apácza-utcza 15. sz.-**, méltóságos báró Tallián-féle házba áthelyezem, mit ezzel tisztelettel köztudomásra hozok.

Tamásy Ferencz.

40 (4—2)

Köztudomásra hozatik, hogy Benkovics Andrásné, Járits Anna, pécsi szigeti külvárosi lakosnak összes ingatlanai (háza, szöllei, szántóföldjei, rétjei) folyó **márcz. hó 22-én d. e. 10 órakor** a tlki hatóság irattárában biróilag elárvereztetnek.

NAGY FERENCZ laptulajdonos.
HAKSCH EMIL felelős szerkesztő. KIS JÓZSEF Szerkesztő társ.

Hirdetések.

Hirdetés.

Vb. **ROZS VENDEL** csődtömegéhez tartozó, Pécsett a főutczában fekvő ház **emeleti lakosztálya** egészben vagy megosztva, ugy több **udvari kis lakás**, valamint a kaputól keletnek eső **bolt** egészben vagy felosztva *1879. évi április hó 1-től* kezdve hosszabb időre is **bérbe adandó.** Bővebbet ROSINGER IGNÁCZ tömeggondnoknál, (irodája Király-utcza 19. sz. a.). 27 (0—5)

207./1879. szám. 39. (3—2).

Haszonbéri hirdetés.

A nagyméltóságu vallás- és közoktatási m. kir. miniszterium f. évi 476. szám alatti rendelete alapján a baranyamegyei s a pécsváradi kir. alap. uradalomhoz tartozó **kisnyárádi** 156 1347/1600 holdat tevő birtok f. évi ápril 1-től hat egymás után következő évre nyilvános árverés utján bérbe adatik.

A nyilvános árverés mely f. évi **márczius hó 13-án délelőtti 10 órakor** a pécsváradi számtartósági hivatalban fog megtartatni, zárt ajánlati versennyel van összekötve. A zárt ajánlatok 200 ft bánatpénzzel és azon nyilatkozattal ellátva, hogy az árverési feltételek az ajánlattevő előtt ismeretesek s azok szigoru megtartására magát kötelezi — ugyanott f. évi martius 13-án reggeli pont 9 óráig leszunek benyujtandók.

A nagyméltóságu ministerium az ajánlattevők közt a szabad választást és a szerződés jóváhagyását fentartja magának.

A bérleti feltételek a pécsváradi számtartóságnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Utó vagy a feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Oly vállalkozók ajánlatai, kik az alapoknak adósai vagy kik elvállalt kötelezettségeiket pontosan nem teljesitik, — hasonlóan kiskorulak, községek és alapitványi tisztek, ugy ezek rokonainak ajánlatai el nem fogadtatnak.

Pécsváradon, 1879. február 27-én.

Sey Ferencz,
számtartó.

Friskerti- és vetemény-magvak

34 (3—3)

— a legjobb csiraképességgel — kaphatók **Cserta Ignácz** „Az ezüst golyó"-hoz czimzett fűszerkereskedésében Pécsett (Király-utcza, az „Arany-Hajó" mellett).

Hasonszenvi gyógyszerek.

(Házi- és kézi gyógyszertárok) a legjobb minőségben kaphatók **Sipőcz István** gyógyszertárában a „Szerecsenhez" Pécsett.

Soda-viz.

Alolirt a t. cz. közönségnek szives tudomására hozom, hogy ujabb berendezések folytán azon helyzetben vagyok állandó vevőimnek a soda vizet ingyen kézhez szállíttatni.

Ebbeli rendelések gyógyszertáromban fogadtatnak el.

Sipőcz István,
gyógyszerész

34. (10—2) Pécsett.

Pécsett a Halpiaczon levő 20. számu, 2 térre nyiló földszinti sarokház 6 szoba, 2 konyha, egy pár ezer akóra való pinczével, — ugy a Czerékben igen szép helyen fekvő, — jó karban levő szőllő szabad kézből eladó. 35. (3—3).

Bővebben értekezhetni a fennt irt háztulajdonossal ugyanott.

Étvágyhiánynál, gyengült emésztésnél és gyomorbajoknál a legjobb, leghatásosabb és legkellemesebb szer

GRAUER M.

egészségi liqueurje.

Kapható eredeti palaczkokban használati utasitással együtt 50 kr. o. é. **Édeskuty L.** Erzsébettér és **Neruda N.** hatvani-utcza és vidéken minden nagyobb füszerkereskedésben.

Elismerő-levél: T. cz. Grauer Miksa urnak cs. és magy. k. udvari szállitónak.

Van szerencsém értesiteni, hogy a fővárosi vegyész ur által mult évi novemberben vegyelemzett és egészségi szempontból kifogástalannak talált ugynevezett „Egészségi Liqueur"-t, kellemes izü és kis mennyiségben étvágyat ébresztőnek, a gyomort nagyobb tevékenységre gerjesztőnek találtam.

Budapest, 1877. szept. 23-án.

Dr. Schmidt, s. k.
Bpest-fővárosi ker. orvos és egyet. tanár.

Magyarországi főraktár Budapesten **Grauer Miksa** oszt. csász. és magy. kir. udvari szállitónál, VIII. ker. kerepesi-ut 57. sz. a gyárépületben. 247. (10—9)

EPILEPSIA

(Nehéz kór) és minden **idegbetegséget orvosol és gyógyit Dr. Killisch** szakorvos Dresdá-ban (Neustadt) levélbeni értekezés utján. Eddig már 11,000 nél több betegségi eset volt gyógykezelése alatt.

252 (11—11)

Meghivás.

A pécsi takarékpénztár részvénytársaság évi rendes közgyülésére,

mely **f. évi márczius 16-én d. e. 10 órakor** fog az intézeti helyiségben megtartatni.

Tárgysorozat:

1. Igazgatósági jelentés az 1878-ik évi üzleteredményről.
2. A felügyelő bizottság jelentése a megállapitott mérleg, a tiszta jövedelem felosztása és a felmentvény megadása iránt.
3. Tizenkét igazgatósági tagnak 3 évre, és egy felügyelő bizottsági tagnak 1 évre titkos szavazás általi megválasztása.
4. Szabályszerüen beadott inditványok tárgyalása.
5. Kérvények előterjesztése.
6. Két tagnak választása a közgyülési jegyzőkönyv hitelesitésére.

Mely közgyülésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 16. §-a értelmében szavazati jogát személyesen vagy meghatalmazott által csak oly részvényes gyakorolhatja, kinek részvénye 1878. év utolsó napjáig nevére iratott és a közgyülést megelőzőleg 3 nappal a társaság pénztáránál szelvényeivel együtt letétetett.

Kelt Pécsett, 1879. évi február hó 23-án.

37 (3—3) **Az igazgatóság.**

Hirdetmény.

A pécsi kölcsönös segélyző egylet évi rendes KÖZGYÜLÉSÉT

f. évi márczius 23-án délelőtti 10 órakor sz. kir. Pécs város közgyülési nagytermében fogja megtartani.

Miről a t. cz. egyleti tagok azon felkéréssel értesittetnek: miszerint **szavazó iveiket** a tagoknak megjáró **többi nyomtatványokkal** együtt az alapszabályok és fenálló közgyülési határozat szerint **a közgyülés napjáig az egylet helyiségeiből átvenni**, illetőleg **elvitetni** sziveskedjenek.

Kelt Pécsett, a kölcsönös segélyző egyletnek 1879. évi február 24-én tartott felügyelő bizottsági üléséből.

Zsolnay Vilmos, elnök.

A pécsi kölcsönös segélyző-egylet tizenharmadik

Bevétel **üzletkimutatása 1878-ik évre.** *Kiadás*

1873. évtárs. beirásdij számla	1143	—	1873. évt. előleg. tőke számla	78280	—
1874. „ „ „	989	—	1872. „ befizetések „	2696	—
1875. „ „ „	960	—	1873. „ „ „	195	—
1876. „ „ „	1058	—	1874. „ törzsbetétek „	173	36
1877. „ „ „	1091	—	1875. „ „ „	43	34
1878. „ „ „	1340	—	1877. „ „ „	43	32
1868. „ végleszám. „	29	—	1878. „ „ „	194	94
1869. „ „ „	59	50	Leszámitolási váltók „	106534	90
1870. „ „ „	137	50	Idegen „ „	1727992	61
1871. „ „ „	288	—	Magán „ „	726234	—
1872. „ „ „	13965	—	Kötlevelek „	49584	44
1873. „ „ „	229083	49	Zálogok „	111516	50
1874. évt. h.befiz. ft. 128225.—			Törlesztési kölcsönök „	247825	38
1874. „ nyerem. „ 28028.26	156253	26	Takaréktári betétek „	203886	30
1875. „ h.befiz. ft. 993[illegible]			Kamat „	67420	39
1875. „ nyerem. „ 167[illegible]	116175	40	Nyeremény és veszteség „	58356	81
1876. „ h.befiz. ft. 81617.50			Különbfélék „	44294	32
1876. „ nyerem. „ 10031.49	91648	99	Nyugdij alap „	480	—
			Tartalék alap „	2864	18
1877. „ h.befiz. ft. 56008.—			Visszafolyó költség „	407	75
1877. „ nyerem. „ [illegible] 55	60426	55	Intézeti házak „	32319	71
1878. „ h.befiz. ft. 34106.—			Felszerelések „	1150	—
1878. „ nyerem. „ [illegible]9.80	35405	80	Pótlék hátralék „	2761	51
1874. „ törzsbetet számla	346	72	Készpénz „	4193	77
1875. „ „ „	130	02			
1877. „ „ „	216	68			
1878. „ „ „	1170	—			
Leszámitolási váltók „	88357	89			
Idegen „ „	1381979	75			
Magán „ „	586750	—			
Kötlevelek „	33224	68			
Zálogok „	88938	50			
Kölcsönök törlesztés „	60200	—			
Kölcsönök „	8200	—			
Takaréktári betétek „	330301	37			
Kamat „	66475	74			
Nyeremény és veszteség „	58382	30			
Külömbfélék „	38341	38			
Nyudijalap „	12022	—			
Tartalékalap „	4227	38			
Visszafolyó költség „	130	63			
	3469448	53		3469448	53

A pécsi kölcsönös segélyző-egylet

Tartozik **mérlege 1878. deczember 31-én.** *Követel*

Készpenz	4193	77	1873. évt. beirási dijak számla	1143	—
Leszámitolási váltók számla	18177	1	1874. „ „ „ „	989	—
Idegen „	346012	86	1875. „ „ „ „	960	—
Magán „	139484	—	1876. „ „ „ „	1058	—
Kötlevelek „	16359	76	1877. „ „ „ „	1091	—
Zálogok „	22578	—	1878. „ „ „ „	1340	—
Törlesztési kölcsön „	187625	38	1873.é. befiz. f.1143 á f.156.—	178308	—
1873. évt. előleg. tőke „	78280	—	1873.é. nyer. „ „ f. 41.46	47388	78
1872. „ betételek „	2696	—	1873 é. k. m. v. „ „ f. 2.96	3383	28
1873. „ „ „	195	—	1873.é. oszt. m.	3	43
Kamat „	3385	47	1143 á f.200.42		
Intézeti házak „	32319	71	1874. „ betételek számla	128225	—
Felszerelések „	1150	—	1875. „ „ „	99385	—
Pótlékok „	2761	51	1876. „ „ „	81617	50
Visszafolyó költség „	277	12	1877. „ „ „	56008	—
Különfélék „	5952	94	1878. „ „ „	34106	—
			1874. „ törzsbetétek „	173	36
			1875. „ „ „	86	68
			1877. „ „ „	173	36
			1878. „ „ „	975	06
			1868. „ végleszámolási „	29	—
			1869. „ „ „	59	50
			1870. „ „ „	137	50
			1871. „ „ „	288	—
			1872. „ „ „	13965	—
			Kölcsönök „	8200	—
			Takaréktári betétek „	126415	07
			Kamat „	2440	82
			Tartalék alap „	1363	20
			Nyugdij alap: Tőke az intézet.	11542	—
			Értékpapirokban		
			Az 1874. évt. 1874—1877. nyereménye 989 r. á ft.18.17 ft.17970.13 nyeremény 1877. é. 989 r. á ft.10.17 ft.10058.13 ft. 28.34	28028	26
			Az 1875. évt. 1875—1877. nyereménye 960 r. á ft. 9.90 ft.9504.— nyeremény 1878. é. 960 r. á ft. 7.59 ft.7286.40 ft. 17.49	16790	40
			Az 1876. évt. 1876—1877. nyereménye 1058 r. á ft.4.27 ft.4519.31 nyeremény 1878. é. 1058 r. á ft.5.21 ft.4519.31 ft. 9.48	10031	49
			Az 1877-ki évtárs. 1877-ki nyereménye 1091 r. á ft.1.04 ft.1134.64 nyeremény 1878. é. 1091 r. á ft.3.01 ft.3283.91 ft. 4.05	4418	55
			Az 1878. évtársulat 1878. nyereménye 1340 részlet á ft. 97	1299	80
			Nyerem. maradék 1879. évre	25	49
	861448	53		861448	53

Pécsett, 1879. január hóban.

Kindl József, helyettes igazgató. *Böbel Ferencz,* könyvvivő.

Ezen mérleget és a hozzá csatolt számadásokat a törvény és alapszabályok értelmében átvizsgáltuk és az egyleti könyvekkel összehasonlitván, annak pontos és lelkiismeretes készitéséről meggyőződtünk.

Pécsett, 1879. febr. 12. A felügyelő bizottság:

Zsolnay Vilmos elnök, Schapringer J. alelnök, Vész A., Szontag M., Tiglmann A.

Nyomatott Taizs Mihálynál Pécsett 1879.